

Het Parool, donderdag 30 september 2010, door Patrick Meershoek

Na 20 jaar in de stad moest Berta toch weg

Na bijna twintig jaar min of meer ongehinderd in Amsterdam te hebben doorgebracht, kwam Berta Puentes Acosta deze zomer tijdens een wandeling door Noord in aanraking met de politie. De dakloze vrouw met haar onafscheidelijke gitaar stak de straat over op een plaats waar dat niet mocht. Omdat haar papieren niet in orde waren, werd de 73-jarige Colombiaanse vastgezet in de gevangenis, in afwachting van haar uitzetting.

Puentes Acosta verbleef drie maanden in vreemdelingenbewaring, aanvankelijk in Zeist, later vanwege haar verslechterende gezondheid in Rotterdam. Vijf weken geleden werd ze overgeplaatst naar het uitzetcentrum in Ter Apel, waar zij vorige week donderdag overleed aan de gevolgen van een longembolie. Gisteren werden haar stoffelijke resten samen met de gitaar begraven op het voor dak- en thuislozen gereserveerde deel van de begraafplaats Sint Barbara in Westerpark.

Drie weken geleden was Berta Puentes Acosta nog even opgedoken in Amsterdam. De bejaarde vrouw was het uitzetcentrum in Ter Apel ontvlucht om kennis te maken met haar pasgeboren kleindochter. Een dag later keerde ze terug naar Groningen. "Berta had de hoop na haar uitzetting naar Colombia een nieuwe poging te kunnen wagen om hier te blijven," zegt haar advocaat Jaime Canales. "Haar leven was hier. Ze wilde geen slechte aantekening in haar dossier."

Puentes Acosta was een bekende verschijning in de stad. Zij speelde en zong vaak op de Nieuwmarkt. Muziek was haar grote passie. Voor haar oversteek naar Nederland had de verpleegkundige in Colombia twee platen gemaakt met volksliedjes.

In Amsterdam leefde de vrouw op straat. "Mijn oma was een vrouw van de straat, maar geen crimineel," zei haar kleinzoon Charlie gisteren tijdens de uitvaart. "Zij hoorde niet in de gevangenis."

Advocaat Canales organiseert samen met Amnesty International een actie voor het lot van oudere illegalen in vreemdelingenbewaring.

"Net zoals kinderen zouden mensen van hoge leeftijd niet mogen worden vastgezet. Voor Berta komt onze campagne te laat, maar er zijn meer mensen zoals zij."

Vervolgartikel: Het Parool, donderdag 30 september 2010, door Patrick Meershoek

Een sterke vrouw met een sterk karakter

Op de begraafplaats Sint Barbara werd gisteren Berta Puentes Acosta begraven. De 73-jarige straatmuzikante overleed vorige week in het uitzetcentrum in Ter Apel.

Hoewel ze de Nederlandse taal in al die jaren nauwelijks machtig was geworden ook mannelijke voorbijgangers op straat werden begroet met een opgewekt 'goedemorgen mevrouw' was de kapel van de begraafplaats Sint Barbara gisteren te klein om alle bezoekers een zitplaats te bieden.

Ook zonder woorden had Berta Puentes Acosta, vorige week op 73-jarige leeftijd overleden in het uitzetcentrum in Ter Apel, contact weten te leggen met de mensen om haar heen. "Zij bracht muziek en blijdschap in het leven van velen," zei pastoor Theo Beusink van de migrantenkerk San Nicolás tijdens de dienst. "Haar gitaar was licht op alle momenten in haar leven."

Puentes Acosta verbleef al bijna twintig jaar in Amsterdam. Soms woonde ze in een huis, maar doorgaans leefde ze op straat. Een psychische stoornis maakte een geregeld leven moeilijk. In plaats daarvan speelde ze gitaar, meestal op de Nieuwmarkt, en zong ze de liedjes die ze vroeger in Colombia op de plaat had gezet. In Bogota had ze die grote passie gecombineerd met een baan als verpleegkundige. In Nederland bleef de muziek over, en de liefde voor haar kinderen en kleinkinderen. "Ondanks de pijn, de problemen en de zorgen wist ze zich overeind te houden," vertelde kapitein Wim Bijl van het Leger des Heils. "Berta was een sterke vrouw met een sterk karakter."

Bijl had Puentes Acosta leren kennen in de nachtopvang op het Hekelveld. Ook daar speelde ze haar liedjes. "Wij kenden maar een klein stukje van haar leven," zei de kapitein. "Maar ze maakte een grote indruk op haar omgeving. Ik heb een groot respect voor haar gekregen."

Dat laatste had ook te maken met het onverzettelijke karakter van de kleine dame. Toen haar een keer een slaapplek werd geweigerd omdat het vermoeden bestond dat ze een kamer had gehuurd, bleef ze buiten op straat net zo lang met haar wandelstok op de ramen bonken tot het personeel van de opvang haar weer had binnengelaten. Bijl: "Achteraf bleek ze gelijk te hebben. Er was geen gehuurde kamer."

Deze zomer kwam Puentes Acosta in Noord in aanraking met de politie. Ze stak over op een plaats waar dat niet mocht. Een onderzoek van haar papieren leidde tot de conclusie dat ze geen recht had om in Nederland te verblijven. Een jarenlange procedure voor een verblijfsvergunning was in februari afgebroken. De 73-jarige vrouw verbleef daarna drie maanden in vreemdelingenbewaring, aanvankelijk in Zeist, daarna in Rotterdam wegens haar verslechterende gezondheid. "Berta was verward en had last van haar longen," vertelt haar advocaat Jaime Canales. "We hebben een kort geding aangespannen om aan te tonen dat ze niet detentiegeschikt was."

Dat proces leidde ertoe dat Puentes Acosta werd overgeplaatst naar het uitzetcentrum in Groningen, volgens Canales omdat de verantwoordelijke Immigratie- en Naturalisatie Dienst daarmee onraakbaar werd voor het verwijt dat men een oude zieke vrouw in vreemdelingenbewaring hield. "Berta is geparkeerd in het niemandsland van Ter Apel," aldus de advocaat. "De IND wilde haar terugsturen naar Colombia. Maar haar leven speelde zich overduidelijk hier af. Dat maakte uitzetting ingewikkeld."

Canales greep het dossier van Puentes Acosta aan om het lot van illegale ouderen in vreemdelingenbewaring aan te kaarten. Met Amnesty International bracht hij het verhaal van zijn cliënt onder de aandacht van politiek Den Haag.

Voor Puentes Acosta kwam de actie te laat. Vorige week donderdag overleed zij in Ter Apel aan een longembolie. Canales verwijt de leiding van het uitzetcentrum medische nalatigheid. "In Rotterdam kreeg Berta de zorg die zij nodig had. In Ter Apel was dat niet meer het geval."

Kort voor haar overlijden dook Berta op in Amsterdam. Zij had het uitzetcentrum verlaten om haar net geboren kleindochter te kunnen bezoeken. Een dag later keerde zij, na bemiddeling van de migrantenkerk, terug naar Groningen. Canales: "Berta had de hoop na haar uitzetting een nieuwe poging te kunnen wagen om hier te kunnen blijven. Ze wilde geen slechte aantekening in haar dossier."